

ad § 19.

I følge paragraffen vil det herefter være landbrugsraadet der skal tage bestemmelse om hvorvidt et fæste skal deles.

Denne bestemmelse staar i modstrid til forordningen af 30. maj 1691 § 9 hvorefter ældste søn har ret til at overtage faderens fæste, og ligeledes til fæstebrevenes ordlyd, der tilsiger den nye fæster ret til at overtage faderens gaard med de samme rettigheder som denne sad inde med.

ad § 22 og 24.

Landbrugsudvalgene fører tilsyn med statens opsiddergaarde og træer, præstegaardsjordene og med den odelsjord, der er erhvervet for jordfondens midler. Landbrugsudvalget paapeger forefundne mangler og lader, om brugerne ikke indenfor en vis frist afhjælper manglerne, disse udføre for brugerens regning.

Hvis opsidderen eller trømanden ikke svarer sine skatter og afgifter senest maanedsdagen efter forfaldstid, eller hvis han misbruger ejendommen eller dens herligheder eller overtræder de for brugsforholdet gældende regler, kan landbrugsraadet ophæve opsidderens eller trømændenes lejemaal uden varsel.

Forordningen af 30. maj 1691 tilsiger kongsbonden at besidde gaarden, saalænge han kongens rettighed deraf udreder, d. e. betaler den lovbefalede skat og leje. Kun ved hvert fæsteskitte, har fæsteren til nærmeste arvtager svaret erstatning, aabod, for eventuelle mangler eller forringelser.

Lagtingskommissionen, side 195, foreslaar synsforretningens afholdelse ved fæsterkitte udført af to synsmænd, hvoraf fratrædende fæster vælger den ene, og tiltrædende fæster den anden. Sysselmanden overværer forretningen paa det offentliges vegne. I tilfælde af at uvillige, landbrugskyndige af retten udmeldte mænd ved en synsforretning skønner, at der foregaar vanrøgt og misbrug til gaardens væsentlige forringelse, kan retten, med mindre skaden ikke oprettes indenfor en rimelig frist, ved et sagsanlæg dømme kongsbonden til fæstets fortabelse *til fordel for næste berettigede*.

Hidtil gældende lovbestemmelser har i praksis betrygget kongsbønderne mod kongsgaardens fortabelse.

Trømænd have hidtil ikke kunnet opsiges for „misbrug“ af træen.

Paragraffen nævner ikke fæsters erstatningsret, ved fæstets fortabelse, endog ikke for fuldt ud tilbagebetalte grundforbedringslaan.

ad § 25.

Paragraffen paabyder opsidderen aarlig at opdyrke uopdyrket jord.

Bestemmelsen har lagtingskommissionen fundet saavel uanvendelig som utidsvarende.

ad § 26 og 27.

Selvejtrømand maa ikke sælge, mageskitte eller bortleje nogen del af et fra landbrugsraadet afhændet brug eller opføre lejehuse derpaa og tilpligtes til enhver tid at holde fornøden besætning og inventarium. Forsømmer vedkommende trømand at udføre de af landbrugsudvalget bestemte grundforbedringsarbejder eller udbedre forefundne mangler inden en af udvalget fastsat frist kan landbrugsraadet kræve lejeforholdet ophævet uden varsel, eller hvor det drejer sig om en trø der er selvejendom, denne overdraget til det offentlige for en pris der fastsættes af landvæsenkommissionen.

Lagtingskommissionen har heller ikke her nogen regoristisk bestemmelse. Alene trø der ikke er indhegnet inden 5 aar jfr. § 41, side 204, falder tilbage til kongsjorden.

ad § 30:

Opsiddere og trømænd, hvad enten de sidste er ejere eller lejere, er forpligtet til at forsikre de til bruget hørende bygninger med inventar og besætning mod skade ved brand, storm, fjeldskred o. l. (hvad der menes med o. l. er ikke klart). Erlægges ikke forsikringsafgifterne rettidig har landbrugsraadet ret til at fratage opsidderen hans gaard, lejetrømanden hans lejetrø, og den selvejende trømand hans selvejendom for en af landbrugskommissionen fastsat pris.

Hverken brandforsikringspligt, eller stormforsikringspligt eller fjeldskredforsikringspligt eller noget deslige har hidtil paahvilet landets trømænd.